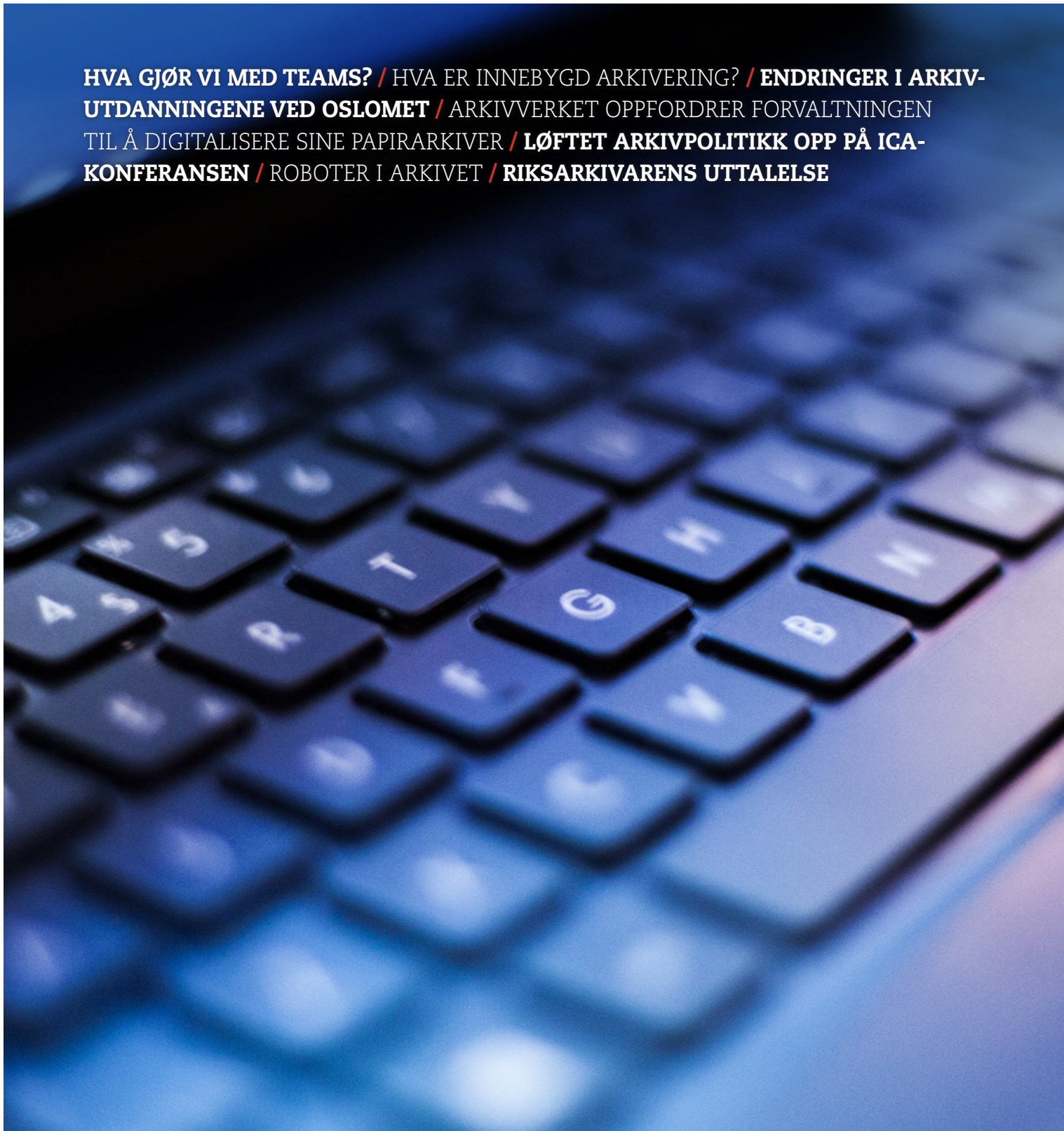

ARKIVRÅD

ORGAN FOR NORSK ARKIVRÅD **1/20**

**HVA GJØR VI MED TEAMS? / HVA ER INNEBYGD ARKIVERING? / ENDRINGER I ARKIV-
UTDANNINGENE VED OSLOMET / ARKIVVERKET OPPFORDRER FORVALTNINGEN
TIL Å DIGITALISERE SINE PAPIRARKIVER / LØFTET ARKIVPOLITIKK OPP PÅ ICA-
KONFERANSEN / ROBOTER I ARKIVET / RIKSARKIVARENS UTTALELSE**

INNHold 01/20

Hva gjør vi med TEAMS?	4
Hva er innebygd arkivering?	6
Endringer i arkivutdanningene ved OsloMet	10
Arkivverket oppfordrer forvaltningen til å digitalisere sine papirarkiver	16
Løftet arkivpolitikk opp på ICA-konferansen	22
Roboter i arkivet	28
Riksarkivarens uttalelse	31

Kjære leser!

Norsk Arkivråd fyller 60 år til neste år, det er imponerende mange år som arkivfaglig interesseorganisasjon og glett om det planlegges feiring.

I denne utgivelsen kan dere blant annet lese om Arkivverket sin satsningen på innebygd arkivering. Dette refererer til et tankesett og er ikke nødvendigvis en teknisk løsning. Innebygd arkivering har vært en del av en diskusjon i flere land de siste årene og refereres til som «Archiving by Design».

OsloMet satte for en stund tilbake i gang arbeidet med å endre arkivutdanningen sin. Nå er ny studiemodell klar, kanskje den nye studie-modellen passer akkurat deg for en faglig oppdatering?

Årets første utgivelse av Arkivråd er herved servert, god lesning!

Maria

ARKIVRÅDs redaksjon:

Maria Skarstein Rytterager (redaktør)
Anita Haugen Lie
Siri Mæhlum
Susann Svendsen

Ansvarlig redaktør:

Anja Jergel Vestvold,
styreleder for Norsk Arkivråd

Redaksjonens postadresse:

ARKIVRÅD, Maridalsveien 3, 0178 Oslo

Utgiver: Norsk Arkivråd, Oslo

Telefon: 22 20 28 90

E-post: postmottak@arkivrad.no

Internett: www.arkivrad.no

Bedriftsmedlemskap: kr 1000 (A-medlemmer)
Personlig medlemskap: kr 300 (B-medlemmer)
Pensjonistmedlemskap: kr 100
Abonnement på ARKIVRÅD er inkludert i medlemsprisen, fritt tilsendt.

Annonsepriser:

1 side: kr 6.000,-
1/2 side: kr 3.500,-
1/3 side: kr 2.500,-
Fargetillegg: kr 4.000,- Alle priser eks. mva.

Annonser, notiser og korte debattinnlegg kan etter avtale leveres med utsatt tidsfrist.

Arkivråd utgis med 3 utgaver årlig. Ettertrykk av artikler og illustrasjoner er tillatt under forutsetning av at kilde oppgis.

ARKIVRÅD er medlem av Norsk Tidsskriftforening.

Utgivelsesplan:

Nummer	Innleveringsfrist
2/2020	7. juni
3/2020	1. november

Design og produksjon:

07 Media www.o7.no

Opplag:

1150 eksemplarer
ISSN: 05186935

Forsidebilde: colourbox.com

LEDER

Hva pleier du å svare når noen spør deg om hva du jobber med? Jeg tilpasser som regel svaret mitt avhengig av hvem jeg snakker med. Det er likevel noen begrep som går igjen som for eksempel dokumentasjonsforvaltning, data, informasjonsforvaltning og arkiv. Ofte har jeg også med ord som virksomhetskritisk, rettigheter, informasjonsverdi, bevis, prosess-støtte, sletting, etterlevelse, risikoreduksjon, kontroll og styring.

I NA har vi lenge brukt arkivdanning om arkivets primærfunksjon, informasjonen slik den er et produkt av og en ressurs i virksomhetens gjøre og laden og som begrep for det vi er mest opptatt av. Med introduksjon av standarder for dokumentasjon, internasjonal og digital påvirkning har vi byttet ut arkivdanning med dokumentasjonsforvaltning, information governance, records management og informasjonsforvaltning. Og i fjor kom NOU 2019: 9 og foreslo sågar en ny definisjon av arkiv og innføring av begrepene dokumentasjon og dokumentere i loven. I utredningen bruker lovutvalget dokumentasjonsforvaltning om styring og forvaltning i arkivets primærfunksjon. Den informasjonen som skal overføres til depot omtales som arkiv.

I prat med arkivfagfolk, NA tillitsvalgte og NAs landsstyret om vårt fagfelt har ofte praten også handlet om hvilke begrep som er de beste for å omtale fagområdet. Innenfor NA har vi gjennom tema for seminarer, kurs og artikler stadig utviklet språkbruken og generalforsamlingen i 2019 endret formålsparagrafen i vedtektene våre ved blant annet å ta inn dokumentasjonsforvaltning, virksomhetsdokumentasjon og informasjonsforvaltning sammen med arkiv. Når landsstyret møttes i januar i år diskuterte vi for første gang et navnebytte for organisasjonen vår formelt. Der besluttet vi å starte et arbeid for å finne ut hva som skal være navnet på organisasjonen vår framover. Landsstyret hadde en grun-

dig gjennomgang av argumenter for og imot et navnebytte før vi gikk over i en mer kreativ og utforskende diskusjon om hva navnet bør inneholde og hva det skal fortelle.

Jeg synes det er viktig at vi får en åpen og bred diskusjon i organisasjonen om navnebyttet. Norsk Arkivråd fyller 60 år i 2021 og har hatt samme navn hele tiden. Det er en framtidsrettet og aktuell organisasjon på et fagfelt som er mer aktuelt enn på lenge. Skal denne 60-åringen endre navn synes jeg det må være til et navn som er bedre enn det vi har. Og jeg mener at flere hoder tenker bedre og at mange ideer øker sjansen for de virkelig gode. Bidra med dine argumenter for og imot navnebytte og dine ideer til nytt navn. Det trenger ikke være et ferdig forslag, men del det du ønsker at navnet skal signalisere. Skal du delta på vårseminaret, et medlemsmøte eller et kurs der du møter noen tillitsvalgte pass på å snakke med oss og fortell hva du mener. Vi har også opprettet en egen epostadresse for navnediskusjon, adressen finner du på nettsiden vår.

PS: Har du forresten fått med deg at vi har lansert podkast? Det er innmari skummelt og uvant å høre sin egen stemme, men utrolig gøy å lage podkast. Podkasten heter «Udokumentert» og du finner den på acast.com og på Spotify. Hør en episode da vel og skriv til oss på Facebook med forslag til tema framover!

HVA GJØR VI MED TEAMS?

 Av Tore Haugen, Gard Gulseth Berge og Lars-Martin Kristensen, Skien kommune

Teams er en programvare som fremmer en mer åpen måte å jobbe på. Et økende antall offentlige virksomheter bruker løsningen. Hva betyr denne utviklingen for informasjonsforvaltning og arkiv?

TEAMS KORT FORKLART

Kort forklart er Teams et verktøy som forenkler tilgang på informasjon. Siden tilgang på informasjon også er et premiss for arkivdanning bør Teams ikke oppfattes som en konkurrent til tradisjonelle sak- og arkivløsninger, men som et nyttig supplement.

Tenk gjerne på Teams som et slags utvidet skrivebord, hvor du selv kan legge til rette for samarbeid og samhandling. De grunnleggende funksjonene i løsningen er chat, fillagring og videomøter. Et viktig premiss for bruk av Teams er at alle ansatte i mye større grad må oppsøke informasjon selv, i stedet for at den sendes ut på e-post.

GEVINSTER FOR VIRKSOMHETEN

Foreløpig finnes det lite veiledning, både rundt metoder for innføring og forvaltning av Teams. Ved utrulling av programvaren i Skien kommune etablerte vi derfor et prosjekt for å teste ut dette verktøyet.

Erfaringene fra utvikling av nye arbeidsmetoder i globale teknologiselskaper som Spotify og Google er at de positive effektene som oppstår ved å dele informasjon bør vektlegges. Informasjonsdeling åpner opp for å jobbe smidigere, med færre møter og bedre kvalitetskontroll. Ledere og prosesseiere må ta ansvar for å realisere slike gevinster. Fagområder som IT, personvern og arkiv kan legge til rette for å realisere dette.

Mye kan tyde på at mange organisasjoner i norsk forvaltning har startet med et teknisk målbilde. Verdien av samhandling blir derfor ofte ikke diskutert i en bred nok kontekst.

ERFARINGER FRA INNFØRING

Innføringen av Teams kan være krevende. Etter vår erfaring er behovet for endring størst i organisasjonskulturen.

For det første kan nye verktøy i mange tilfeller være nederst på ønskelista blant ansatte som allerede sliter med

gamle fagsystem som ikke «snakker sammen». I tillegg er Teams bygget på en skybasert plattform, som utfordrer etablerte arbeidsmåter både i dokumentasjon- og IT-tjenesten.

Vi tror det er en fordel å anerkjenne disse potensielle motforestillingene, og ikke minst understreke at Teams er et frivillig hjelpemiddel, som kan gjøre arbeidshverdagen enklere. En ansatt i kommunens HR-avdeling formulerte det slik: «Jeg opplever at Teams kan dekke et behov folk ikke nødvendigvis vet at de har».

INFORMASJONSFORVALTNING OG ARKIV I OFFICE 365

I et arkivperspektiv finnes det mange nyttige funksjoner i Teams og Office 365, inkludert påføring av kontekstuelle metadata, tilgangsstyring, gjenfinning og rutinemessig opprydding av dokumenter.

Ulempen er at fravær av saksmapper og en «flat» organisering av informa-

sjon ikke nødvendigvis gjør arbeidet med forvaltning av informasjonen enklere. I takt med innføringen av flere nye systemer blir det også stadig mer komplisert å nedfelle konkrete rutiner for manuell arkivering.

I Skien benyttes Teams særlig i prosjekter og til uformell intern kommunikasjon. For arkivenheten er utfordringen å bidra til at dokumentasjon fra disse aktivitetene sikres. Arkivverkets pågående satsning på innebygd arkivering adresser nettopp denne problemstillingen relatert til dokumentfangst.

Sannsynligvis vil spørsmålet om hva som er god nok dokumentasjon alltid være en vurderingssak, hvor tema som tekniske løsninger og organisasjonskultur må undersøkes. For å bevare viktig informasjon med tilstrekkelig kontekst (proveniens), troverdighet, tilgjengelighet og integritet kreves av den grunn sammensatt kompetanse.

TVERRFAGLIG FORVALTNINGSFORUM

Vår erfaring fra arbeidet med innføring av Teams er at dokumentasjonskrav bør baseres på behov som oppstår i de ulike funksjonene (prosessene) i kommunen. Derfor har vi etablert et tverrfaglig forum som skal gi retningslinjer for drift og utvikling av alle Microsofts nettbaserte tjenester. I dette forumet sitter representanter fra kommunale fagområdene, som arkiv, IT, HR og personvernombud.

Forvaltningsforumet skal vurdere og løse mange komplekse problemstillinger. Hvordan sørger vi for at retningslinjene for bruk av løsningen er tilpasset ulike grupper ansatte? Hvordan

**INFORMASJONSDELING ÅPNER
OPP FOR Å JOBBE SMIDIGERE,
MED FÆRRE MØTER OG BEDRE
KVALITETSKONTROLL.**

sikrer vi behov for langtidslagring, innsynsrett og meldingsutveksling? Hva er god opplæring? Og ikke minst, hvordan navigerer vi i et mylder av uklart regelverk, nasjonale retningslinjer og kommersielle tilbydere?

FLEKSIBEL UTVIKLINGSSTRATEGI

Ved å stykke opp problemstillingene har prosjektgruppen fått mulighet til å høste erfaringer underveis. Praktisk innsikt kan deretter brukes til å avklare nye spørsmål som dukker opp.

Av samme grunn utvikles krav og regler for brukere parallelt med at nytteverdien av Teams realiseres, og ikke i forkant. Å gi hverandre rom til å endre vaner, og å løpende diskutere hva som kan gjøres for å skape en inkluderende samhandlingskultur er derfor høyt prioritert.

Et godt virksomhetsarkiv forutsetter fornøyde brukere. ■

Hva er INNEBYGD ARKIVERING?

 Intervju med Cathrin Blitzner Møller, Arkivverket. Av redaksjonen

Innebygd arkivering eller «Archiving by Design» refererer til et tankesett som har vært diskutert i flere land de siste årene. Innebygd arkivering er ikke nødvendigvis en teknisk løsning, men en tilnærming som innebærer at tilgang til informasjon i et langtidsperspektiv skal håndteres allerede i utformingen av arbeidsprosesser og systemer/løsninger.

Tilnærmingen er inspirert av innebygd personvern og innebygd informasjonssikkerhet. Redaksjonen i Norsk Arkivråd har intervjuet Cathrin Blitzner Møller som er teamleder for Arkivverket sin satsning på innebygd arkivering.

1. Vil du fortelle litt om bakgrunnen for at Arkivverket startet satsningen med innebygd arkivering?

Som tilsynsmyndighet på arkivområdet ser vi at offentlige virksomheter strever med å ta vare på dokumentasjonen sin. I en hektisk arbeidshverdag med økende grad av samhandling, ustrukturerte prosesser og økt bruk av nye teknologiske løsninger for sam-

handling og kommunikasjon som Teams, Slack og Facebook, går mye viktig dokumentasjon tapt. Samtidig øker informasjonsmengden som offentlig ansatte skal håndtere hver dag, og det oppleves for mange som tidkrevende og vanskelig å gjøre manuelle vurderinger av hva som skal tas vare på for deretter å legge disse inn i for eksempel et sak- og arkivsystem.

Arkivverket har en rolle som utviklingsaktør i sektoren, og vi ser at det er stort rom for forbedring i måten dette løses på i dag. Det teknologiske mulighetsrommet på området er ikke utnyttet og tiden er moden for å tenke helt nytt rundt hvordan dokumentasjon tas vare på i forvaltningen. Derfor satte vi i

2019 i gang et forprosjekt, som i dag har resultert i at innebygd arkivering, sammen med Digitalarkivet, er en av Arkivverkets prioriterte satsninger.

2. Hva er innebygd arkivering?

Innebygd arkivering er et tankesett og tilnærming, ikke en bestemt teknologisk løsning eller fellesløsning. Teknologi foreldes hurtig, og vi tror derfor at det å tenke på hvordan viktig dokumentasjon skal fanges og tas vare på må tas med i betraktningen når man anskaffer og utvikler nye løsninger og verktøy i virksomheten.

Begrepet innebygd arkivering er inspirert av innebygd personvern. I tillegg har vi hentet inspirasjon fra Nederland,

// Foto: shutterstock.com //

hvor de bruker begrepet «Archiving by Design». Dette handler om nettopp det samme – at arkivhensyn tas med allerede i designfasen av nye løsninger. Tanken er da at arkivering ikke kommer som en ekstra oppgave på toppen av det man egentlig jobber med, men at det er integrert i eksisterende systemer og er mest mulig automatisert og forenklet, slik at det blir brukervennlig og tidsbesparende for de ansatte.

3. Fortell litt om problemstillingen bak dette prosjektet? Hva slags arkivfloke er det dere ønsker å rydde opp i?

Når vi omtaler denne utfordringen som en floke, så er det fordi dette er et komplekst problem som ikke har en «syndebukk». Her er det mange faktorer som spiller inn, og både virksomhetene, leverandørene, Arkivverket og andre har en rolle i dette.

Dagens situasjon er at vi har et marked med få leverandører hvor det, av ulike årsaker, er vanskelig for nye leveran-

dører å slippe til. Når man i tillegg må være godkjent leverandør i henhold til standarden, så blir det ekstra vanskelig for nye aktører. Dette gjelder spesielt for mindre aktører eller start-ups, som ofte sitter på aktuell og ny teknologisk kompetanse. I tillegg gjøres mange anskaffelser av «compliance» hensyn, altså for å etterleve standard og lovverk, snarere enn med tanke på virksomhetens egne gevinster ved å ha god kontroll på dokumentasjonen sin.

Legger man til at man også skal tenke på personvern, offentlighetsloven og annet lovverk, så er det klart at handlingsrommet for innovasjon blir lite.

Fordi problemet er komplekst og sammensatt, så er samarbeid og bred involvering en viktig faktor for å løse denne floken.

Arkivverket jobber derfor akkurat nå med ulike måter å koble aktører på, slik at det legges til rette for nytenkning.

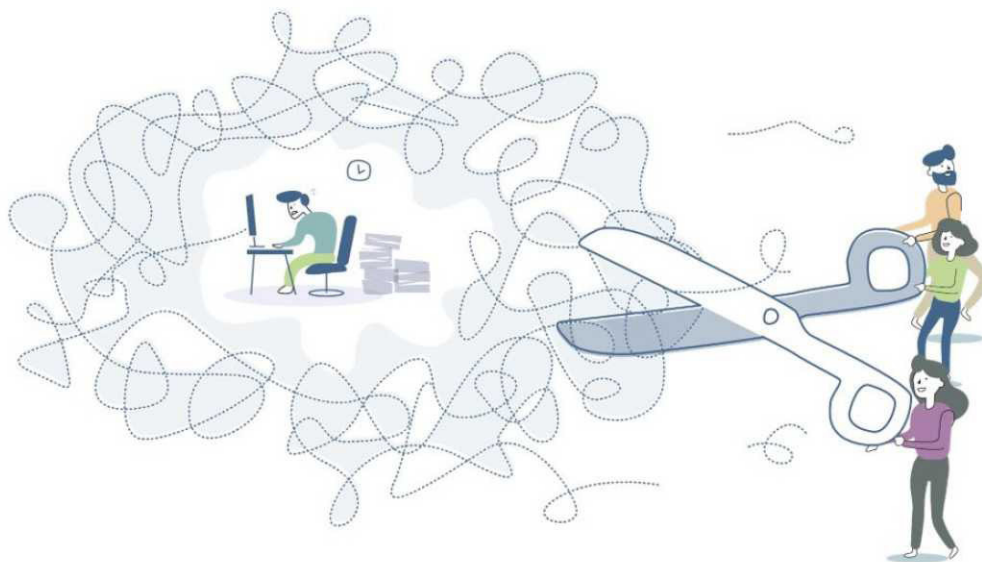
4. Hvilke aktiviteter og prosjekter pågår nå? Har det blitt startet noen tverrfaglige samarbeid?

Arbeidet med innebygd arkivering er organisert som et program med flere pågående prosjekter og aktiviteter. Et kjerneteam har ansvaret for helheten av dette, og jobber med å sikre at alt drar i samme retning, og at det er fremdrift i arbeidet. Akkurat nå har vi følgende pågående aktiviteter:

Stimulab:

Arkivverket er tildelt innovasjonsmidler fra Stimulab, som er en stimuleringsordning for bruk av tjenstedesign i offentlig sektor, for å fremme innovasjon fra et brukerperspektiv. Sammen med et team av tjenstedesignere og fageksperter, skal Arkivverket i dette prosjektet se på hele floken ved å snakke med brukerne, avdekke hvor skoen trykker, og komme frem til gode løsningsforslag basert på brukernes behov.

// Illustrasjon: Designit //

Samfunnsøkonomisk analyse:

Det er akkurat igangsatt en samfunnsøkonomisk analyse, hvor man spesielt skal undersøke konsekvenser av nå-situasjonen. Det antas å være store effektivitets- og dokumentasjonstap som følge av dagens løsninger, og denne analysen skal undersøke om dette faktisk stemmer samt gjøre en kvantifisering av effektivitetstapet.

Piloter:

For å få til innovasjon på området tror vi at det er viktig å pilotere og teste ut nye ideer og løsninger. Arkivverket har derfor to pågående piloter sammen med NAV og Kulturtanken. Dersom resultatene fra disse er positive, vil dette være eksempler til etterfølgelse for andre. I tillegg gir det mye god læring og innsikt i hvordan fremtidens løsninger for å ta vare på dokumentasjon i forvaltningen kan se ut.

Regulatorisk sandkasse – forstudie:

Vi har nylig satt i gang et forstudie for å undersøke mulighetene til å etablere en regulatorisk sandkasse på området. Vi ønsker å organisere arbeidet med pågående og kommende piloter innenfor rammene av en regulatorisk sandkasse. Sandkassen vil danne rammene for å utvikle, eksperimentere, teste og utforske mulighetsrommet innenfor lovverk og standarder. Som arkivmyn-

dighet har Arkivverket også mulighet til å gi enkelte dispensasjoner, for å teste ut nye måter å oppfylle lovkravene på. Vi ser også for oss at sandkassen vil være en arena for å koble aktører og at suksessfulle prosjekter fra sandkassen vil kunne løftes frem som best practice.

European Archive Group:

På initiativ fra Norge er det etablert en arbeidsgruppe i European Archive Group (EAG) som skal se på utfordringen på europeisk nivå. Norge ved Arkivverket leder denne gruppen, og flere andre europeiske land er med. Her skal man dele erfaringer fra ulike land og teste ut hverandres metoder og tilnærminger. Målsetningen er å utarbeide en felles, europeisk tilnærming til «Archiving by Design».

Samarbeid, tverrfaglighet og involvering er viktig i arbeidet med innebygd arkivering – vi kan ikke løse denne floken alene! Arkivverket samarbeider derfor med flere offentlige virksomheter i arbeidet med innebygd arkivering. Vi har faste møter med KS hvor vi informerer om arbeidet med innebygd arkivering og koordinerer innsats fra kommunal sektor. I Stimulab-prosjektet har vi både kommuner og statlige virksomheter med i prosjektgruppen og i styringsgruppen, blant annet Oslo Kommune, DIGDIR og Kartverket. I

tillegg skal vi involvere flere i workshops og samlinger i forbindelse med prosjektet. I den samfunnsøkonomiske analysen skal vi hente inn datagrunnlag fra statlig og kommunal sektor, og vi er akkurat nå i ferd med å avslutte et samarbeid om pilotprosjekter med NAV og Kulturtanken og har flere aktuelle piloter på blokka i ulike virksomheter. I tillegg har vi vært i en rekke møter med virksomheter i forvaltningen hvor vi diskuterer problemstillingen og ser på muligheter for samarbeid, samt at vi har presentert innebygd arkivering på både regionale, nasjonale og internasjonale konferanser og samlinger.

5. I visjonen deres så sier dere at i 2025 så trenger ikke arkivaren å tenke på å arkivere lenger, dette er bare 5 år til, hvordan tenker dere at denne visjonen skal realiseres?

Innebygd arkivering er en ny tilnærming til dokumentasjon i forvaltningen som de offentlige virksomhetene, Arkivverket, leverandørene og andre må realisere i felleskap. Arkivverket har ingen ambisjon om å utvikle en fellesløsning som skal «rulles ut» til alle. Virksomhetene er ulike og innebygd arkivering vil løses på ulike måter i ulike virksomheter.

Visjonen om at man i 2025 ikke trenger å bruke tid på arkiv gjelder selvsagt

ikke arkivaren. Arkiv vil fortsatt være et viktig fagområde i fremtiden, og arkivarene kommer forhåpentligvis til å tenke på arkiv også i 2025. Visjonen er et uttrykk for hvordan vi ønsker at fremtiden skal se ut for den gjennomsnittlige offentlige ansatte, som er ansatt som saksbehandler, prosjektleder, arkitekt eller noe helt annet, og som i dag opplever utfordringer knyttet til det å ta vare på dokumentasjon. Vår ambisjon er at disse skal få bruke sin kompetanse og tid på sine egentlige arbeidsoppgaver og ikke på arkiv, og at det ikke er nødvendig å bekymre seg for om de har tatt vare på riktig dokumentasjon, eller har lagt dette på riktig sted da alt er integrert, sømløst og brukervennlig – i beste tilfelle helt automatisert.

Arkivverket kan ikke realisere denne visjonen alene, og vi ønsker derfor å komme med en sterk oppfordring til aktørene om å bidra og være med på denne spennende reisen hvor vi re-tenker arkiv i forvaltningen og utvikler nye og bedre løsninger.

6. Hva ønsker dere å oppnå med denne satsningen?

Satsningen på innebygd arkivering berører hvordan arkiv dannes ute i forvaltningen. Med denne satsningen

FOR ARKIVVERKET HENGER INNEBYGD ARKIVERING SAMMEN MED HELE VERDIKJEDEN FOR ARKIV. HVIS KVALITETEN OG KVANTITETEN PÅ DET SOM TAS VARE PÅ I FORVALTNINGEN OG OVERFØRES TIL ARKIVVERKET ØKER, SÅ VIL ARKIVVERKET BEDRE KUNNE BEVARE OG TILGJENGELIGGJØRE STØRRE MENGDER MATERIALE AV HØYERE KVALITET GJENNOM DIGITALARKIVET.

ønsker vi at det skal bli enklere for ansatte i offentlig forvaltning å ta vare på riktig dokumentasjon på riktig måte. Dette vil igjen gi gevinster, både for virksomhetene og for Arkivverket.

For virksomhetene vil det medføre effektivisering (bruke mindre tid på arkiv, enklere gjenfinning osv.) og bedre kontroll på egen dokumentasjon (økt rettssikkerhet, etterrettelighet osv.).

For Arkivverket henger innebygd arkivering sammen med hele verdikjeden for arkiv. Hvis kvaliteten og kvantiteten på det som tas vare på i forvaltningen og overføres til Arkivverket øker, så vil Arkivverket bedre kunne bevare og tilgjengeliggjøre større mengder materiale av høyere kvalitet gjennom Digitalarkivet. Dette vil i siste ende komme brukerne til gode i tillegg til at det muliggjør bedre deling av data i forvaltningen.

7. Hvordan ser dere for dere at hverdagen til arkivaren blir? Og hvordan blir hverdagen til saksbehandlere og ledere?

Vi ser ikke for oss at arkivaren har utspilt sin rolle, snarere tvert imot. Arkivarens rolle vil være minst like viktig i fremtiden som i dag, men den vil utvilsomt endre seg, på samme måte som de fleste roller endrer seg med tiden. Teknologiforståelse og tverrfaglig samarbeid vil nok bli viktig. I fremtiden vil et mye tettere samarbeid med IT, virksomhetsprosesser, designere og utviklere bli viktig for at innebygd arkivering skal kunne realiseres i virksomhetene.

Vi ser for oss at hverdagen til saksbehandlere og ledere vil bli endret når det gjelder dokumentasjon. Hvis vi sammen lykkes med å realisere innebygd arkivering, så vil disse slippe å forholde seg til dokumentasjon som en sideprosess eller et ekstra lag på toppen. Man vil da ha dokumentasjon integrert og innebygd som en del av de systemer og løsninger som man bruker i arbeids-hverdagen, slik at man da forhåpentligvis vil bruke mindre tid på arkivering og ha mer tid til å løse ens egentlige arbeidsoppgaver. Her ser vi for oss at det mulighetsrommet som ligger i dagens og fremtidens teknologi utnyttes til å lage automatiserte løsninger som tar i bruk f.eks. kunstig intelligens. ■

Endringer i ARKIV- UTDANNINGENE ved OsloMet

 Av Leiv Bjelland og Anneli Sundquist (programkoordinatorer
for arkivutdanningene ved OsloMet)

De siste årene har OsloMet – storbyuniversitetet, arbeidet med å revidere sine arkivstudier. Høsten 2020 tar vi imot studenter til et revidert bachelorstudium i arkivvitenskap og et nytt årsstudium i dokumentasjonsforvaltning. Denne artikkelen beskriver hva vi har gjort og hvorfor vi har endret arkivutdanningene ved OsloMet.

BAKGRUNN FOR REVISJON AV ARKIVSTUDIENE

OsloMet har tilbudt arkivstudier i over halvannet tiår. I 2003 etablerte vi, da som Høgskolen i Oslo, et årsstudium i arkiv og dokumentbehandling. Studiet gikk på deltid over to år. I 2010 ble bachelorstudiet etablert, som et heltidsstudium. Årsstudiet ble

videreført som et eget studieprogram, med undervisningen samorganisert med bachelorstudiet. I 2013 ble det tradisjonsrike Arkivakademiet overført til daværende Høgskolen i Oslo og Akershus. Akademiet ble redusert fra 45 til 30 studiepoeng, men samtidig ble programmet bygget opp slik at det var stort samsvar med to emner på årsstudiet og bachelorstudiet. Dermed

ble det mulig å få Arkivakademiet innpasset på årsstudiet i arkivvitenskap.

Vi har altså hatt tre studietilbud, som har hatt gode søkertall. Samtidig har studieporteføljen blitt utvidet litt etter lappeteppe-prinsippet, hvilket har ført til at progresjon og sammenheng ikke har vært optimal.

Våren 2017 ble bachelor- og årsstudiet evaluert av et eksternt utvalg, i tråd med OsloMets policy for utdanningskvalitet. OsloMet initierer regelmessig ekstern evaluering av alle studieprogrammer på 60 studiepoeng eller mer. Arkivakademiet, som har vært på bare 30 studiepoeng, ble ikke evaluert. Utvalget vurderte det faglige innholdet i begge studiene som meget høyt, men identifiserte også et par utfordringer: Tilbakemeldinger fra studentene viser at studiemiljøet er svakere enn hva man bør forvente, og studiene – særlig årsstudiet – led under betydelig frafall.¹ Dette var utfordringer vi på Institutt for arkiv, bibliotek og informasjonsfag (ABI) kjente fra før.

Utvalget antok at studienes organisering bidrar til begge disse utfordringene. Fram til nå har bachelor- og årsstudiet hatt felles undervisning, og all undervisning har vært samlingsbasert, med intens undervisning på campus etterfulgt av et undervisningsopphold. Samorganiseringen førte dessuten til at det har vært studenter i ulike studieløp i samme klasse, hvilket er uheldig for det sosiale læringsmiljøet. Mange årsstudenter er også i en annen livsfase enn den typiske studenten. Med jobb og familie er det krevende å gjennomføre et 50 %-studium med månedlige samlinger.

Etter hvert har vi begynt å streame forelesningene, og også gjøre opptak tilgjengelig i etterkant. Dette har riktignok vært populært blant studentene, men det har også vært en ad hoc-løsning som det er vanskelig å forsvare fra en pedagogisk synsvinkel. Streaming har heller ikke bidratt til å etablere et daglig studiemiljø.

Evalueringsutvalget foreslo i sin rapport at bachelorstudiet fikk løpende ukentlig undervisning, og at årsstudiet ble utformet som et nettstudium som

FRAM TIL NÅ HAR BACHELOR- OG ÅRSSTUDIET HATT FELLES UNDERVISNING, OG ALL UNDERVISNING HAR VÆRT SAMLINGSBASERT, MED INTENS UNDERVISNING PÅ CAMPUS ETTERFULGT AV ET UNDERVISNINGSSOPPHOLD. SAMORGANISERINGEN FØRTE DESSUTEN TIL AT DET HAR VÆRT STUDENTER I ULIKE STUDIELØP I SAMME KLASSE, HVILKET ER UHELDIG FOR DET SOSIALE LÆRINGSMILJØET.

genuint utnyttet nye pedagogiske muligheter istedenfor å bestå av forelesninger med strøm på.

Den eksterne evalueringen ble fulgt opp av to arbeidsgrupper – én med fokus på bachelorutdanning og én med fokus på deltidsstudier. Representanter for studentene og praksisfeltet deltok i begge arbeidsgruppene. Arbeidet med å utvikle nye utdanningstilbud basert på arbeidsgruppenes anbefalinger fortsatte på instituttet etterpå, og ble godkjent av Utdanningsutvalget ved Fakultet for Samfunnsfag høsten 2019.

DET NYE BACHELORSTUDIET

Ifølge utvalget som evaluerte arkivstudiene i 2017 var det faglige nivået i programmene meget godt. Det nye studieprogrammet inneholder ikke en radikal forandring av innholdet, men flere mindre grep som vi mener vil gi bedre kvalitet.

For det første gis ikke undervisningen lenger i konsentrerte samlinger. Undervisningen blir hyppigere og kortere, og den vil bare unntaksvis streames. Dette tror vi vil gjøre det lettere for studentene å bygge opp et godt studiemiljø. Organiseringen av undervisningen innebærer at studiet vil passe bedre for unge studenter, som ikke har mye studie- eller arbeidserfaring fra før. For det andre er studiet bygget opp av 10-studiepoengsemner (med unntak av bacheloroppgaven), ikke av 15-poengsemner. Dette er først og fremst en tilpasning til en trend på andre utdanninger, inkludert vår søster-

utdanning, bachelor i bibliotek og informasjonsvitenskap.

For det tredje har vi gjort noen innholdsmessige endringer. Studiets oppbygning ligger litt nærmere dokumentenes livsløp ved at arkivdanning framheves i større grad tidlig i første halvår. Videre er fagene *Informasjonskompetanse og kildekritikk* og *Personvern og juss i informasjonssamfunnet* utviklet som fellesfag sammen med bibliotekarstudiet. Fellesemnene ble etablert etter innspill fra Institutt ABIs arbeidslivspanel, som mener dette er to tematikker der alle som utdannes på ABI bør ha ekspertise. Videre sikter vi mot å styrke forståelsen av arkiv- og dokumentasjonsforvaltningen som et evidensbasert yrke samt å styrke studentenes profesjonelle selvrefleksjon gjennom emnene *Arkivvitenskapelig kunnskapsproduksjon* og *Profesjonen – fra kunnskap til praksis*.

Opptakskravet til årsstudiet er generell studiekompetanse. Studiet krever ingen forkunnskaper, og passer for studenter som ikke har mye arbeidserfaring eller har studert tidligere.

ARKIVAKADEMIET ER DØDT, LEVE ÅRSSTUDIET I DOKUMENTASJONSVITENSKAP

Deltidsstudietilbudet har gjennomgått store strukturelle endringer. Når årsstudiet ikke lenger har felles undervisning med bachelorstudiet, har vi ikke kapasitet til å opprettholde også Arkivakademiet. Vi har derfor teknisk sett avvirket to studieprogrammer – årsstudiet i

arkivvitenskap, og Arkivakademiet, og erstattet det med et nytt årsstudium i dokumentasjonsforvaltning. Vi innrømmer at det var med en viss andakt vi besluttet å legge ned Arkivakademiet, den eldste studiepoenggivende arkivutdanningen i landet. Samtidig opprettholder vi et utdanningstilbud vi mener er minst like godt for dem som allerede jobber med arkivdanning og trenger faglig tyngde.

Opptaksgrunnlaget for årsstudiet i dokumentasjonsforvaltning er, som for bachelorstudiet, generell studiekompetanse. Likevel er det rettet mot andre målgrupper. Studiet er et akademisk studium om et komplekst arbeidsfelt, og det har en undervisningsform der mer av ansvaret for læring er lagt på studentene selv. Vi anbefaler derfor studiet for folk som har noe erfaring fra enten dokumentasjonsforvaltning/arkivarbeid, *eller* folk som har noe erfaring fra akademiske studier fra før.

Det nye årsstudiet består av 4 emner á 15 studiepoeng. Det innledes av *Dokumentasjonsforvaltning i teori og praksis*, der metoder for å analysere arbeidsprosesser er i fokus og det også gis en innføring i arkivvitenskapelig teori og sentrale standarder. Andre semester består av emnet *Forvaltnings- og arkivrett*. I tredje semester er forutsetninger for digitale arkiv temaet, og det gis også en litt teknisk undervisning i bla. databaser og XML, mens det siste emnet, *Arkiv i samfunnet*, handler om bl.a. arkivenes sekundære funksjoner og arkivinstitutionenes rolle. Det nye årsstudiet spenner altså over hele livsløpet til dokumentasjon, men har en tydeligere forankring i arkivdanningen enn det gamle årsstudiet.

Innholdsmessig er endringene fra det gamle årsstudiet mindre enn hva vi vurderte underveis i prosessen. Vi har beholdt et livsløpsperspektiv i programmet, og også beholdt en betydelig

juss-komponent samt et mer teknisk fag. Dette er knyttet til at dokumentasjonsforvaltning er så komplekst at det knapt lar seg gjøre å skille dokumentasjonspraksis fra den teknologiske og juridiske konteksten.

Undervisningsformen er derimot ny. Både det gamle årsstudiet og Arkivakademiet var tuftet på samlinger sentrert rundt forelesninger i klasserommet, selv om Arkivakademiet i sin helhet og mye av årsstudiet kunne følges uten å være tilstede på campus i Oslo.

I tråd med anbefalinger fra det eksterne evalueringsutvalget bygger vi det nye årsstudiet som et reelt nettstudium. Studiet baseres på forhåndsinnspilte miniforelesninger, ulike oppgaver og læringsaktiviteter som er tilgjengelige via den digitale læringsplattformen, samt nettseminarer der studenter og lærere møtes online. Dette er altså det som kalles «flipped classroom», det

I TRÅD MED ANBEFALINGER FRA DET EKSTERNE EVALUERINGSUTVALGET BYGGER VI DET NYE ÅRSSTUDIET SOM ET REELT NETTSTUDIUM. STUDIET BASERES PÅ FORHÅNDSINNSPILTE MINIFORELESNINGER, ULIKE OPPGAVER OG LÆRINGSAKTIVITETER SOM ER TILGJENGELIGE VIA DEN DIGITALE LÆRINGSPLATTFORMEN, SAMT NETTSEMINARER DER STUDENTER OG LÆRERE MØTES ONLINE.

// Foto: Anthony Hughes //

omvendte klasserommet, i pedagogisk litteratur.² I det omvendte klasserommet gis lærers input før møtet med studentene. I tillegg gis oppgaver o.l. som studentene forventes å ha arbeidet med i forkant av møtet med lærer. Klasserommet (i vårt tilfelle stort sett et virtuelt rom) blir dermed en møteplass der både studenter og lærere er aktive deltakere.

Vi legger likevel opp én fysisk samling hvert semester. Deltakelse på samlingen er anbefalt, men ikke obligatorisk. Vi planlegger også å tilby undervisning gjennom Studiesenteret, som er et nettverk av lokaler rundt i norske kommuner med god infrastruktur for nettmøter, og der studenter fra samme region, dersom de ønsker det, kan velge å møte andre studenter fysisk selv om de er langt fra OsloMets campus.

AVSLUTNING

En fordel med de studieprogrammene vi nå legger bak oss, var at de var så vidt like at det var mulig å hoppe videre til neste nivå; dette blir ikke mulig med programplanendringene vi nå innfører. Vi kan snu det rundt og si at fleksibiliteten som preget de «gamle» studieprogrammene i seg selv hadde en pris – den var tuftet på en rekke kompromisser mellom de tre studieprogrammene vi hadde. Nå som vi har gjort en grundig revisjon har vi valgt å forkaste fleksibiliteten og i stedet prioritere å lage et best mulig bachelorstudium, og et best mulig årsstudium for folk som fra før har enten jobb- eller arbeidserfaring. Slik mener vi at våre kandidater blir i stand til å møte dagens og morgendagens utfordringer, og å tilføre viktig kompetanse der de blir virksomme etter studiene.

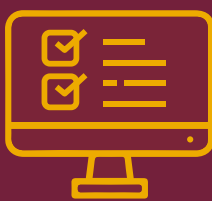
¹ Borglund, E.; Schartum, D.W.; Gausdal, R.L. & Solgård, L.K (2017). Evaluering av studieprogrammene i arkivvitenskap ved Institutt for arkiv-, bibliotek- og informasjonsfag, Høgskolen i Oslo og Akershus. Rapport til Fakultet for samfunnsvitenskap fra eksternt evalueringsutvalg.

² Se Tucker, B. (2012). The flipped classroom. *Education next* 12(1): 82-83.

Vi ordner det!

Papirarkiver ordnes i **Asta 5** og publiseres på **Arkivportalen**

Arkivbaser ordnes i **Asta Mapper** og søkes frem i **Asta Innsyn**

Skal vi finne frem i elektroniske arkiver må også de ordnes. Menneskelige feil, varierende praksis over tid og avvik introdusert av programvare må behandles eller i det minste dokumenteres. Vi er opptatt av at arkivene skal være tilgjengelige. Da må de ordnes.

Vi har utviklet Asta Mapper og Asta Innsyn slik at prosessen og arkivenes tilgjengelighet er noe arkivaren kjenner seg igjen i. Å bevare basene «som de er» kan sammenlignes med å ta inn uordnede arkiver. Det er fint å ha en sikkerhets kopi. Men skal de elektroniske arkivene være tilgjengelige for fremtiden må også de ordnes.

Norges fremste arkivfaglige konsulenthus

www.stiftelsenasta.no

Arkivverket oppfordrer forvaltningen til å **DIGITALISERE SINE PAPIRARKIVER**

✚ Av Stian Norli, Arkivverket. Deler av artikkelen har tidligere vært publisert i Nordisk Arkivnyt nr. 4.2019

Arkivverkets samarbeid med blant andre Utlendingsdirektoratet og Statsministerens kontor viser at det er store samfunnsmessige besparelser i å digitalisere nyere papirarkiver i stedet for tradisjonell ordning. Strengere bevaringsvurdering og mediekonverteringstiltak vil langt på vei løse forvaltningens behov for avlevering og Arkivverkets behov for magasinplass.

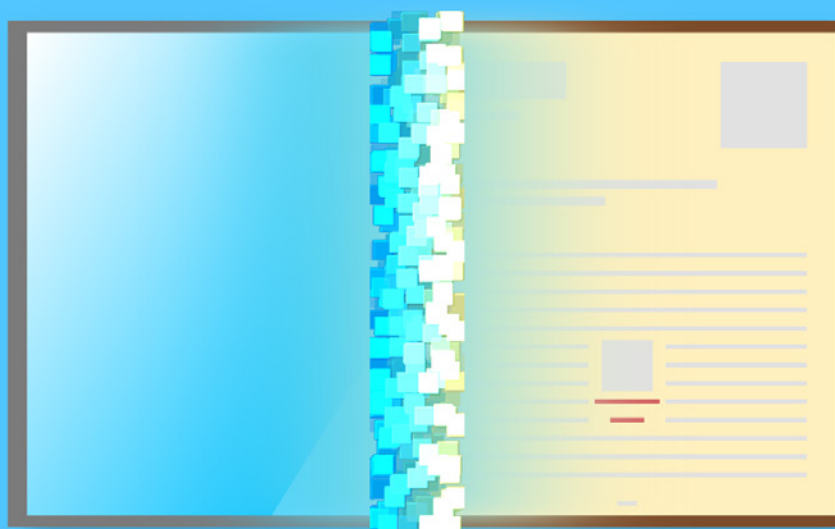
Magasinkapasiteten for papirarkiv er prekær i Arkivverket. I 2015 innførte Riksarkivaren inntaksstopp for papirarkiver fra statsforvaltningen, og kun bevaringsverdige privatarkiv som stod i fare for å gå tapt kunne prioriteres.

Beregninger viser at det finnes nærmere 200.000 hm med papirarkiv ute i for-

valtningen. I tillegg kommer privatarkiv som anslås til over 40.000 hm. Selv etter etablering av nytt depot (50.000 hm i 2021) vil Arkivverket likevel bare ha plass til 75.000 hm av det samlede papiretterslepet.

I 2017 identifiserte Arkivverket i et prosjekt ulike alternativer for å håndtere og tilgjengeliggjøre materiale som finnes ute i forvaltningen. Prosjektets

anbefaling ble en kombinasjon av strengere bevaringsvurdering (kassasjon) og mediekonvertering ute hos den enkelte virksomhet. I 2018 og 2019 har anbefalingen blitt testet ut på flere piloter. Pilotene har gitt svært store effekter og gevinster, noe som igjen har resultert i at Arkivverket har innført en helt ny samarbeidsform med forvaltningen.

EN SAMFUNNSØKONOMISK ANALYSE

I alt ni ulike løsninger er blitt analysert for å dekke gapet mellom papirvolum og tilgjengelig magasinplass. Utredningene ble gjort i tråd med veiledninger for samfunnsøkonomisk analyse og baserte seg på et solid datagrunnlag. Eksempelvis: kostnader ved «tradisjonell» ordning, mediekonvertering, makulering, publisering, pakking og transport, leie av magasinplass osv.

Et hovedspor var å analysere kostnader og effekter ved å bevare alt på papir enten gjennom ytterligere utbygging eller leie av magasinplass – eller at forvaltningen selv oppbevarer materiale hos seg selv.

Et annet hovedspor analyserte kostnader og effekter ved mediekonvertering – enten gjennom å etablere en stor digitaliseringsfabrikk eller gjennom tilbydere av skanningstjenester i det eksisterende private markedet.

Et tredje hovedspor så på konsekvensene av å kassere vesentlig mer materiale enn dagens praksis. Dette ble sett i sammenheng med at Arkivverket har hatt en «konservativ kassasjonspolitikk» som har resultert i mye høyere grad av bevaring enn andre nordiske og Europeiske land.

Hovedfunnene i denne samfunnsøkonomiske analysen viste at:

- Kostnader for digital konvertering og oppbevaring er lavere enn analog avlevering og oppbevaring. 4,5 NOK per år per «digitale hm»¹ mot 250 NOK per hm per år for papir.
- Kombinert klargjøring og skanning ute hos arkivskaper utført av kom-

mersielle aktører fremstår som den rimeligste måten å gjennomføre mediekonvertering på – ca. 7.800 NOK per hm

- Strengere bevaringspolitikk fra dagens 60% ned 40% vil gi svært store besparelser

På bakgrunn av disse funnene anbefalte prosjektet et *Kombinasjonsalternativ*, hvor man trakk ut de mest positive effektene og tiltakene fra de ulike konseptene.

Kombinasjonsalternativet ville gi over 1 milliard skannede sider. Dette ville innebære en betydelig økning av digitalisert materiale og økt digital tilgang for brukerne. Videre ville det føre til en mer effektiv saksbehandling og etterbruk. Digitalisering ute i forvaltningen utført av kommersielle aktører gir større fleksibilitet, mindre risiko og sterke incitamenter for forbedring ved konkurranseutsetting.

¹ Beregning av én digital hyllemeter: Vi regner med at det er ca. 5 000 ark og 10 000 sider i en hyllemeter. Hver side i en pdf-fil med jpg-bilde og OCR tolking vil ta ca. 0,5 MB. Dette gir 5 GB i en hyllemeter. De neste 40 årene har vi forsiktig forutsatt en årlig kostnad inkludert bevaring på 900 NOK i året per TB. Dette gir en kostnad på 4,5 NOK i året per hyllemeter

Totalt sett gav kombinasjonsalternativet den beste samfunnsøkonomiske lønnsomheten.

FRA PROSJEKTARBEID TIL LINJEOPPGAVER

Dagens regelverk stiller ingen krav til at forvaltningen skal mediekonvertere sine arkiv før overføring til Arkivverket. Fra 1.1.2018 ble det imidlertid åpnet for at virksomheter som ønsket å mediekonvertere kunne gjøre det – forutsatt at de skannede papirdokumentene kunne knyttes opp til en elektronisk journal. I forslag til ny arkivlov foreslås det at statlige virksomheter i hovedsak skal levere sine papirarkiv digitalt. Utfallet av denne prosessen vil likevel ikke være kjent før tidligst ved utgangen av 2020. Arkivverket kan derfor foreløpig ikke kreve digital avlevering av analogt skapte arkiver, men ønsker

likevel å oppmuntre virksomhetene til mediekonvertering. I løpet av 2018 og 2019 gikk prosjektet derfor inn i en mer operativ fase, og det var på tide å teste ut om hypotesene i anbefalingen gav de tiltenkte effektene.

Prosjektet innledet tett samarbeid med flere store nasjonale virksomheter som Utlendingsdirektoratet, Tolldirektoratet og Norges arbeids- og velferdsetat (NAV). Samtlige hadde store papirvolum og uklare eller mangelfulle bevaringsbestemmelser. Vi ønsket også å teste ut hypotesen på symboltunge virksomheter, i den kategorien plasserte vi Statsministerens kontor og ubeskjedit nok Arkivverket selv.

Arbeidsformen prosjektet etablerte var å opprette små tverrfaglige team fra Arkivverket og virksomheten selv.

Teamet samlet på denne måten kunnskap om hele arkivets livsløp fra arkivdanning, bevaringsvurdering, mediekonvertering, avlevering og teknisk kunnskap om de digitale løsningene arkivene skulle bli gjort tilgjengelige i.

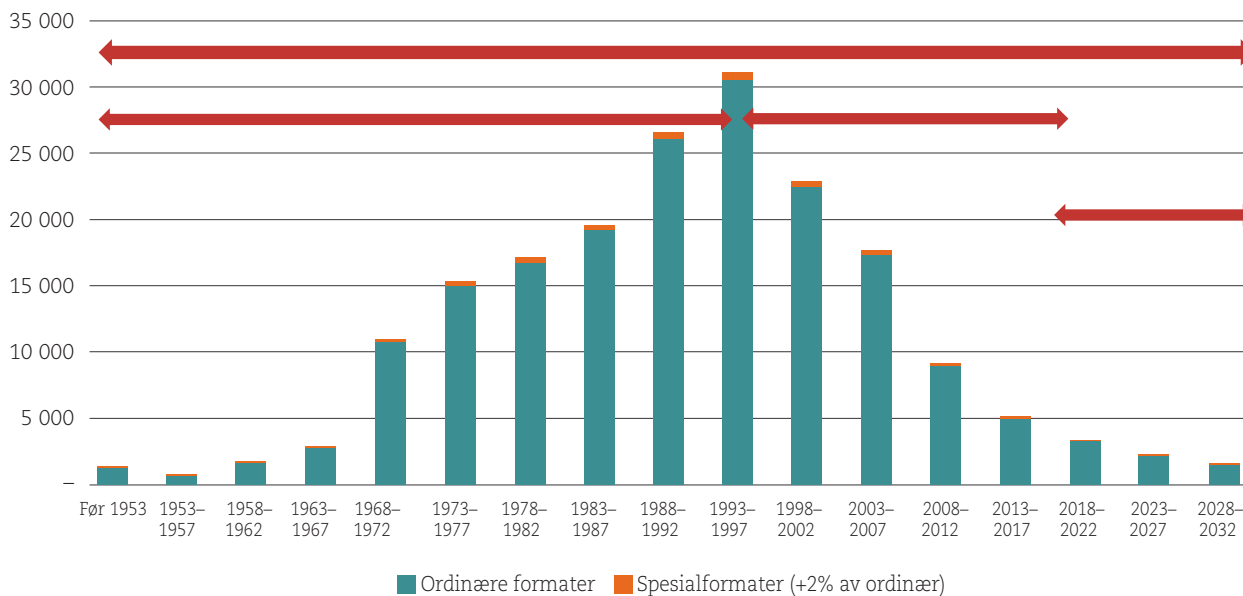
Teamet hadde ukentlige arbeidsmøter hvor man gjennomgikk virksomhetens fagområder sett i lys av eksisterende bevaringsregler. Arkivverket ble fort klar over at mange av våre tidligere kassasjonsvedtak var lite presise og vanskelige å bruke. Vårt arbeid med disse vedtakene var preget av lite forståelse for virksomhetens fagområde og arbeidshverdag. Selv om vi selv oppfattet brevene våre som velformulerte ble innholdet ofte misforstått eller feiltolket. Dette skapte et feilaktig bilde av at Arkivverket ønsket å «bevare alt».

// Illustrasjon: shutterstock.com //

190 000 hm (++) med papirarkiver i statsforvaltningen

Prognose: papirskapt arkiv i forvaltningen

Behov for magasinkapasitet: 158 000 hm utover ledig og vedtatt kapasitet i Nasjonalbiblioteket

	Effektiv hm-kapasitet
Magasinkapasitet i eksisterende magasiner	22 569
Vedtatt kapasitet sentraldepot Nasjonalbiblioteket Mo i Rana	51 940
Total ledig kapasitet	74 509
Tilvekst forvaltningen	189 671
Tilvekst privatarkiv (18 % av total andel)	42 562
Sum tilvekst	232 233
Arkiv uten magasinplass	-157 724
Gap – Arkiv uten magasinplass (avrundet oppover)	-158 000

Gjennom arbeidsmøtene etablerte man strengere og realiserbare bevaringsbestemmelser, avklarte hva som må leveres på papir (dokumenter med særskilt historisk verdi) og forslag og bistand til digitaliseringstiltak. Til sammen dannet dette grunnlaget for et styrt og forutsigbart avleveringsløp.

Ved slutten av hver pilot ble det gjennomført en evaluering av arbeidsprosessen. Sammen med hver virksomhet svarte vi på hva som hadde fungert bra og hva som kunne vært gjort annerledes. Vi tok med oss de positive elementene og jobbet videre med det som kunne bli bedre. En slik brukertilnærming skapte svært mange positive ringvirkninger. Et tettere og tidligere samarbeid mellom arkivskaper og Arkivverket har med andre ord gitt svært god gevinst og læring for begge parter.

Prognosene for papirvolum i etatene vi har samarbeidet med har blitt redusert radikalt.

	Fra	Til
NAV	1 10 000	3 000
Utlendingsdirektoratet	20 000	500
Tolldirektoratet	8 000	100
Arkivverket	100	10
Statsministerens kontor	65	10
	138 165 hm	3 620 hm

Metodikken i prosjektet har i løpet av 2019 blitt en integrert del av vår linjeoppgave og en foretrukken samarbeidsform med forvaltningen.

NY TILNÆRMING TIL FORVALTNINGEN

Mediekonvertering er fortsatt en ny måte å håndtere papirarkiv på, og vi er innforstått med at både verktøy og metodikk fortsatt vil være under utvikling og eksperimentering. Videre ser vi at arkivenes alder, format, tilstand og hvilke digitale registre de kan knyttes mot påvirker valg av metodikk og innfallsvinkel. Arkivverket ønsker i tiden fremover å jobbe tett med og tilby ekstra bistand til virksomheter som vil sette i gang med mediekonvertering.

Ved starten av 2020 har vi etablert et team som samarbeider med *Domstolene*, *Kulturdepartementet*, *Kunnskapsdepartementet*, *Utenriksdepartementet*, *Fylkesmannsembetet*, *Stiftelsen Asta*, *Biotechnologirådet* og *Statens jernbanetilsyn*. Det vi tilbyr er et fagteam som sammen med virksomheten gjennomgår eldre bevaringsbestemmelser på nytt, avklarer hvilke deler av

// Foto: colourbox.com //

arkivet som er særlig egnet for mediekonvertering og hvilke deler som fortsatt må leveres på papir. Vi strekker oss vesentlig lenger enn tidligere, men til gjengjeld oppnår vi et forpliktende samarbeid med forvaltningen som gir brukeren digital tilgang på tidligere papirskapte arkiver.

Arkivverket oppfordrer virksomheter som planlegger fremtidig papiravleveringer til å kontakte oss – slik at vi i fellesskap kan komme frem til gode og hensiktsmessige løsninger. ■

SITATER HENTET FRA EVALUERINGS-MØTER MED FORVALTNINGEN

- Arkivverket oppleves som en mye mer fremoverlent etat, som har tatt et kraftig steg bort fra den mer regelstyrte og firkantede holdningen man tidligere ble møtt med.
- Arkivverket fremstår som fornyet og med et langt bedre «brukerfokus» enn tidligere.
- Fra støvet, regelstyrt og tregt – til pragmatisk og fornyet.
- Hvorfor gjorde vi ikke dette for 10 år siden??
- Samarbeidet har ført til at Tolldirektoratet unngår en årlig leieutgift på 1,8 millioner i året gjennom strengere bevaringsvurdering og digitalisering.
- Digitaliseringsoppgaven har nå blitt overkommelig og vi kan gjøre det selv...

SETT SPOR

Arkiv og dokumentasjonsforvaltning

MASTER, 2-ÅRIG

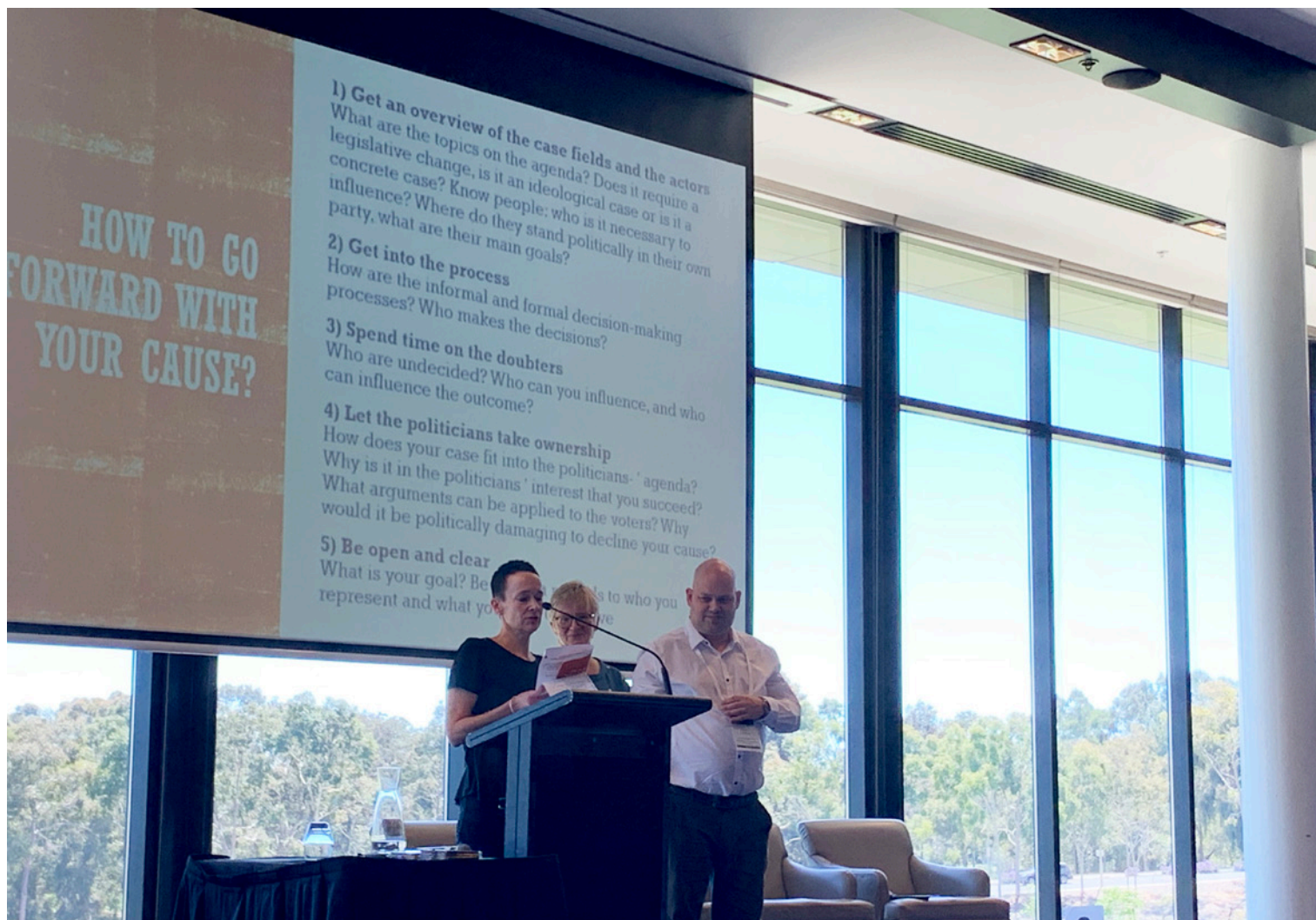
Dokumentasjonsforvaltning av høy kvalitet sikrer offentlig innsyn og kontroll, som er en forutsetning for demokrati og rettssikkerhet. Velg et tverrfaglig masterstudium med IKT, prosjektledelse og digital samhandling.

Les mer: www.ntnu.no/studier/mad

På NTNU møter du mennesker som vil forme fremtiden. Du møter evner, ambisjoner, utfordringer og drømmer. Du kommer til å tenke tanker du ikke har tenkt før – og du vil oppleve at vi sammen kan sprengre grenser du ikke en gang visste eksisterte. På NTNU blir du med på å skape kunnskap for en bedre verden. **ntnu.no**

Kunnskap for en bedre verden

// Cecilie Lintoft, Ranveig Låg Gausdal og Kjetil Landrog. //

LØFTET ARKIV- POLITIKK OPP på ICA-konferansen

Tekst: Kjetil Landrog, generalsekretær i Arkivforbundet.

Foto: Susannah Thorbjørnsen, sekretariatsleder i Norsk Arkivråd

Jeg har blitt invitert til å skrive om vår workshop om å «selge» arkiv til politikere, som vi holdt på ICA-konferansen i Adelaide, Australia i fjor høst. Først vil jeg fortelle noe om utviklingen i vår interesseorganisasjon der vi har vridd oss mer mot å arbeide politisk, deretter vil jeg skrive om selve innledningen vi holdt på konferansen. Det har vært vårt inntrykk at politisk arbeid med arkiver ikke er så vanlig i andre land. Da jeg deltok på ICA-konferansen i Mexico City i 2017, var det ingen sesjoner som omhandlet dette. Ei heller har noen av de organisasjonene vi har møtt under disse konferansene hatt dette som et av sine arbeidsområder. Det var grunnen til at vi fremmet oss selv til programmet på ICA-konferansen i 2019.

Så litt om utviklingen i vår organisasjon. Arkivforbundets forgjenger, Landslaget for Lokal og Privatarkiv (LLP), skrev også høringsuttalelser og

tok standpunkt i ulike saker, men det ble ikke systematisk arbeidet med interessepolitikk. Dette var en av grunnene til at LLP gjennomførte en rekke endringer i organisasjonen. Man ansatte en generalsekretær, flyttet kontoret tilbake til Oslo, skiftet navn til Arkivforbundet og endret generelt innretning. Det ble fremhevet i utlysningen av stillingen som generalsekretær at Arkivforbundet skulle være tettere på de politiske prosessene.

Hva innebærer dette i praksis? Vi legger vekt på å være tettere på beslutningstakere og myndigheter. Vi møter politikere på Stortinget og politisk ledelse i departementer, men legger også vekt

på hyppig kontakt med Arkivverket, rådgivere og departementsansatte. Det er viktig for Arkivforbundet å være mer i forkant av beslutninger for å påvirke disse, heller enn å fremstå som en kommentator på beslutninger som allerede har blitt tatt.

ØKE PROSJEKT- OG UTVIKLINGSMIDLENE

En viktig sak for Arkivforbundet, som vi arbeidet særlig med i 2016 og 2017, var å få til en økning i prosjekt- og utviklingsmidlene. Dette var en ordning som hadde så godt som forsvunnet, og som var på knappe fire millioner kroner i 2016. Her var ingen penger øremerket til å være forbeholdt privat-

DET ER VIKTIG FOR ARKIVFORBUNDET Å VÆRE MER I FORKANT AV BESLUTNINGER FOR Å PÅVIRKE DISSE, HELLER ENN Å FREMSTÅ SOM EN KOMMENTATOR PÅ BESLUTNINGER SOM ALLEREDE HAR BLITT TATT.

// Adelaide Oval – her ble ICA-konferansen holdt. //

arkiver, noe som førte til at mange prosjekter ikke ble satt i gang. Slik vi så det førte dette til en mangelfull helhetlig samfunnsdokumentasjon, fordi viktige privatarkiv ikke ble tatt vare på og gikk tapt. Som vi alle vet, er jo det å ta vare på privatarkiver ikke en lov-pålagt oppgave.

Det politiske arbeidet med dette startet allerede i 2016, da daværende styreleder Tom Oddby og nestleder Ole-Martin Rønning besøkte statssekretær Bård Folke Fredriksen (Høyre) og flere av partiene.

Vi tok så saken opp med alle partigruppene som satt i familie- og kulturkomiteen i forrige periode, og vi hadde den på agendaen da vi møtte statssekretær og administrativ ledelse i Kulturdepartementet. I 2017 ble det gitt en økning på prosjekt- og utviklingsmidlene og det ble også øremerket 2 millioner

kroner til privatarkiver. Ordningen har senere økt i to omganger, sist i 2019, slik at den nå er på 8 millioner kroner. Det var også slik at stortingspolitikere nevnte arkiv i innlegg i stortingssalen, og benyttet våre tekster som grunnlag for dette. Flere partier valgte å ta inn styrking av privatarkiver i sine alternative statsbudsjett. Vi tror at vårt arbeid har vært medvirkende til at det ble en økning i prosjekt- og utviklingsmidlene.

STORTINGSFLERTALL FOR EN BRED ARKIVUTREDNING

I 2017 arbeidet Arkivforbundet systematisk med å få til stortingsflertall for å sette i gang en bred arkivutredning. Vi mener dette kan ha fremskyndet at Arkivlovutvalget ble nedsatt. Vi hadde flere møter med KrFs Geir Jørgen Bekkevold i 2017, noe som bidro til at han, sammen med resten av opposisjonen (KrF, Venstre, Ap, Sp og MDG), stemte

for en bred arkivutredning, i tråd med vårt forslag. I møtene med KrF hadde vi med en av våre medlemsorganisasjoner, og du gjettest kanskje riktig, det var Misjons- og diakoniarkivet. Det ble vist til dette vedtaket om en bred arkivutredning da Arkivlovutvalget ble nedsatt. Selvsagt var det også flere som arbeidet for et arkivlovutvalg, men det hadde nok noe å si at regjeringen måtte kvittere ut at de fulgte opp et flertallsvedtak i Stortinget om en bred utredning. Kanskje ble prosessen fremskynnet?

De senere årene har vi også lagt vekt på behovet for digitale fellesløsninger for sektoren, og vi har arbeidet for å få til et stort løft for digitalisering. Her har det kommet store løft det siste året. Det har selvfølgelig sammenheng med langvarig innsats fra Arkivverket, og når det gjelder styrkingen av Nasjonalbiblioteket i Mo i Rana, med midler til

digitalisering i både arkiv, bibliotek og museum, så var også distriktpolitiske hensyn av betydning. Disse sakene viser kanskje hvor viktig det er at sektoren står samlet og at det øves press fra flere kanter? Dessuten kom det alt i 2019 midler til en kartlegging av audiovisuelle arkiver med tanke på digitalisering. Dette hadde vi spilt inn for departementet i flere omganger i løpet av 2018.

ARKIVENE MÅ FREMMES POLITISK PÅ SAMME MÅTE SOM MUSEUM OG BIBLIOTEK

Med dette som bakteppe, så virket det overraskende for oss i Arkivforbundet at politisk arbeid ikke var mer vanlig i våre naboland, eller ellers i verden. En grunn er nok at ikke alle andre land har samme tradisjon for å inkludere interesseorganisasjoner i høringer og på andre måter involvere dem i ulike prosesser. En annen grunn er nok at

EN SKAL IKKE SE BORT IFRA AT FLERE POLITIKERE, NÅR DE HØRER ORDET ARKIV, TENKER AT DETTE ER KJEDELIG, OG LITE VIKTIG. EN ANNEN GRUNN KAN VÆRE AT DET VIRKER KOMPLISERT OG UHÅNDGRIPELIG.

arkivfeltet i liten grad har klart å løfte de store utfordringene i sektoren, i konkurranse med andre som har større ressurser til å fremme sin sak. Som nevnt i innledningen vet vi ikke med sikkerhet hvordan det arbeides politisk av de ulike arkivorganisasjonene i andre land, men vårt inntrykk er altså at det ikke legges så stor vekt på dette. Når jeg har søkt på nettet om dette er noe arkivorganisasjoner i andre land arbeider med, har jeg ikke funnet noe informasjon. Derimot ser en at organisasjoner som arbeider for museums-

eller biblioteksektoren har sett på lobbyisme som en naturlig del av sitt arbeidsfelt, også i andre land.

En skal ikke se bort ifra at flere politikere, når de hører ordet arkiv, tenker at dette er kjedelig, og lite viktig. En annen grunn kan være at det virker komplisert og uhåndgripelig. Det er synd, da det i arkivene ligger informasjon som er viktig i den demokratiske prosessen i forhold til tillit og åpenhet i forvaltningen, eksempelvis innsyn i hvordan beslutninger ble tatt eller hvordan en kommune eller etat har kjøpt inn tjenester. Det ligger også vesentlig rettighetsdokumentasjon i arkivene, noe Arkivverket ved sine tilsyn i kommunene har flere eksempler på at ikke har blitt godt nok tatt vare på. Dette medfører at enkeltpersoner som alt har blitt sviktet av samfunnet nok en gang kan oppleve å ikke bli stilt opp for når de søker dokumentasjon.

Slike utfordringer er det nok i andre land også. Vi har kommet langt på det digitale feltet sammenlignet med mange andre land. Med dette som bakteppe, samt andre store utfordringer som ikke bare ligger her i Norge, og som må løses politisk de kommende årene, så er det nok viktig med politisk innsats også utenfor Norges grenser.

EN 45 MINUTTERS WORKSHOP

På nest siste dag under ICA-konferansen i Adelaide hadde vi blitt satt opp til å holde en 45 minutters workshop om hvordan man kan arbeide med arkivpolitikk og lobbyvirksomhet. Vi hadde stor konkurranse fra andre sesjoner på samme tidspunkt, og var spente på hvor mange som kom. Det var gledelig at om lag 80 stykker møtte opp. Hovedvekten av tilhørerne var fra Australia og New Zealand, men også fra USA og Europa. En håndfull deltakere var fra Afrika og Asia, deriblant 2–3 fra Hong Kong. Kanskje var det en politisk opp-

våkning som gjorde at de kom på seminaret? Jeg gikk bort og pratet med flere av deltakerne i minuttene før vår sesjon startet og fikk vite litt mer om hvem som hadde valgt å komme.

Vårt mål var å inspirere flere arkivorganisasjoner til å arbeide interessepolitisk i sine land, og fremme arkiv for politikere og administrasjon. Styreleder Ranveig Låg Gausdal og nestleder Cecilie Lintoft var med å holde presentasjonen sammen med meg. Vi hadde planlagt hva vi skulle snakke om, og hvordan vi skulle fordele de ulike delene av presentasjonen mellom oss. De konkrete eksemplene fra vårt eget politiske arbeid, som jeg har vist til i artikkelen, ble presentert på workshopen. Men vi ønsket også å gi generelle råd om hvordan en kan arbeide interessepolitisk. Eksempelvis at de måtte tenke igjennom hvem de burde kontakte. Var det politikere på nasjonalt nivå, lokalt eller administrativt

som ville gi mest gjennomslag fra sak til sak? Andre råd var å bygge langsigtede allianser, og å påvirke prosessene på riktig tidspunkt. Vi hadde også punkter om hva som kjennetegner en god og en dårlig lobbyist, og hvilke tabber en ikke må gjøre.

Deltakerne satt rundt runde bord, noe som passet godt da vi også la opp til to gruppeoppgaver for å få frem dialog og synspunkter. Det ene spørsmålet gikk ut på hvordan de ville jobbe politisk for å løfte en sak som var viktig for dem. Det andre spørsmålet var hva vi kan bidra med i fellesskap, for å løse de globale arkivutfordringene. Vi la merke til at diskusjonene rundt bordene gikk bra, da det var en god summing i de minuttene de fikk til å prate seg imellom. Flere tok også ordet for å fortelle i plenum hva de tenkte på, og ville løfte frem.

EN INTERESSEORGANISASJON KAN LØFTE SAKER POLITISK

Noe som deltagerne syntes var særlig nyttig ved sesjonen vår, var at vi fortalte at vi ved å være en interessepolitisk organisasjon kunne arbeide politisk, i og med at det å komme med politiske synspunkter kan være vanskelig for en ansatt nedover i en organisasjon. Det er ikke lett å løfte politikk, hvis en har administrative ledere over seg, eller er en del av det offentlige som tjenesteperson. Men ved å tilhøre en interesseorganisasjon kan det være plattformen til å løfte saker som ellers kan være vanskelig å ta opp. Dette ga noen av deltakerne en aha-opplevelse.

Etter sesjonen kom noen av deltakerne og fortalte at workshopen hadde vært nyttig, og at de ville arbeide politisk etter dette seminaret.

FÅR MER TIL I SAMARBEID MED ANDRE

For oss er det viktig å samarbeide også med andre arkivorganisasjoner. For eksempel synes vi at det er positivt at Norsk Arkivråd tar opp saker som ofte er sammenfallende med våre, slik at politikerne får flere innspill om de samme utfordringene. Dette har vi blant annet sett når det er budsjett-høring i Stortinget – det er nyttig at Norsk Arkivråd og Arkivforbundet kan løfte ulike saker, men også støtte hverandre når politikerne stiller spørsmål. Det er selvsagt også viktig for oss at lokomotivet for arkivsektoren i Norge, Arkivverket, får gjennomslag og midler i de kampene som er mellom ulike etater om hvem som skal tilgodeses midler de kommende årene.

Vi har også hatt mye igjen for å samarbeide med andre organisasjoner om arrangementer, enten på Arendalsuka eller på Kulturhuset. I 2018 og i 2019 hadde vi et felles arrangement med Arkivverket og Fagforbundet, der vi

inviterte inn statssekretæren og stortingspolitikere for å belyse tema som korrupsjon, rettighetsdokumentasjon og åpenhet. Vi brakte også inn generalsekretærene i Transparency International Norge, Stiftelsen Rettferd for Taperne og Norsk Redaktørforening i debatten. Dette var med på å gi politikerne som deltok en innsikt i hvorfor arkiver er viktige, og hva som skjer om en ikke tar godt nok vare på dem.

I etterkant av ICA-konferansen har vi blitt invitert av det svenske arkivmøtet, Arkivveckan, til å holde en tilsvarende innledning der. Det Svenska Arkivförbundet, som ble dannet av Folkrorelsernas Arkivförbund og

Näringslivsarkivens förening i januar i 2019, har fortalt oss at de har blitt inspirert av Arkivforbundet til å også satse på arkivpolitikk. Vi har også fått tilsvarende tilbakemelding fra våre danske venner i Sammenslutningen af Lokalarkiver.

Det må avslutningsvis trekkes frem at det var kjekt at sekretariatsleder i Norsk Arkivråd, Susannah Thorbjørnsen, tok seg tid til å høre på vårt foredrag når vi øvde i Adelaide, og komme med råd om hvordan vi kunne bli enda bedre. Hun deltok også på sesjonen og tok bilder, sånn at vi ble dokumentert og kunne dele utad at vi hadde holdt en innledning på ICA-konferansen. ■

NOE SOM DELTAGERNE SYNTES VAR SÆRLIG NYTTIG VED SESJONEN VÅR, VAR AT VI FORTALTE AT VI VED Å VÆRE EN INTERESSEPOLITISK ORGANISASJON KUNNE ARBEIDE POLITISK, I OG MED AT DET Å KOMME MED POLITISKE SYNSPUNKTER KAN VÆRE VANSKELIG FOR EN ANSATT NEDOVER I EN ORGANISASJON.

// Foto: Kjetil Landrog //

ROBOTER I ARKIVET

 Av Ann-Helen M. Finnesand, seksjonsleder Stavanger byarkiv,
Maria Aano Reme, Stavanger byarkiv og
Alexander Olafsrud, rådgiver i Stavanger kommune

HILS PÅ ALF – STAVANGER BYARKIVS SPESIALLAGEDE ROBOT.

Høsten 2019 innførte Stavanger byarkiv et nytt system for elektroniske elev- og barnemapper, og fikk i den forbindelse 3200 nye brukere å betjene. Kort fortalt skal vi opprette saker på 25 000 barn og elever og sørge for at dokumentflyten mellom alle virksomhetene går som den skal i systemet. Siden vi ikke fikk økt bemanning til de nye oppgavene, måtte vi tenke nytt.

Byarkivet har lenge vært svært positive til ny teknologi og de mulighetene innovasjon innenfor arkivdanningen kan gi – innen sikre og faglig sterke rammer. I forbindelse med lanseringen av det nye systemet inngikk vi et samarbeid med Alexander Olafsrud, rådgiver i Stavanger kommune, og Evry.

Sammen har vi utviklet og tilpasset en «nyansatt» som har overtatt noen av de kjedeligste oppgavene, som kan jobbe dag og natt, aldri er syk og aldri tar ferie. Ikke er det synd på ham heller.

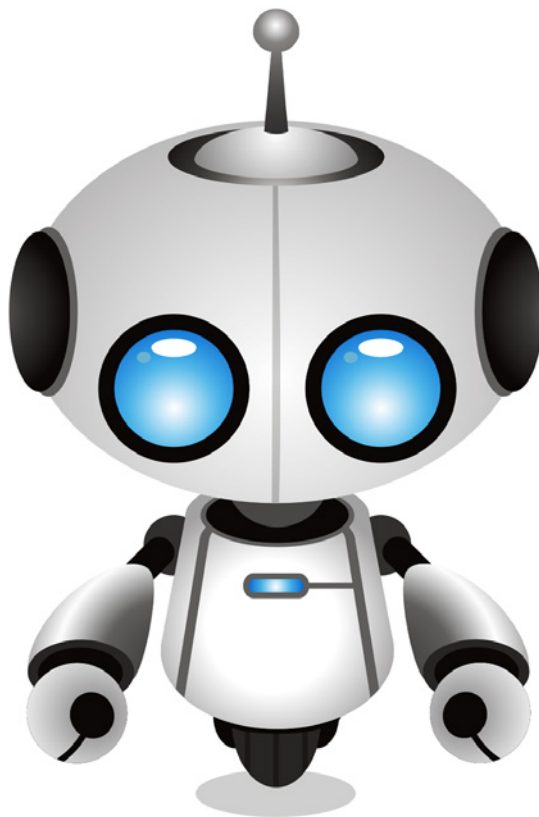
Det er lett å tenke på en fysisk robot med bein og armer når vi snakker om robotisering, men RPA er langt unna dette bildet.

Hva er RPA?

RPA står for robotisert prosessautomatisering og hjelper systemene våre å gjøre flere operasjoner på egenhånd. Det er et dataprogram, og det er egenskapene til denne type dataprogrammer som gjør at vi kaller dem *roboter*. Akkurat som når vi jobber, må de digitale robotene logge seg på, og jobbe i de samme systemene som oss. De tolker og arbeider i de samme brukergrensesnittene og er like avhengige av hvor raskt eller tregt nettverket er.

Men det er en hel del ting en robot klarer, som vi ikke kan. De jobber ustanselig og utfører de samme handlingene om og om igjen basert på de reglene som er satt opp. De gjør også akkurat det samme hver gang og sikrer på den måten kvalitet, sporbarhet og en langt bedre prosessflyt enn det vi mennesker klarer. De flytter data, trykker på knapper og ferdigstiller prosesser. I tillegg er det mye enklere å skalere en prosess når man bruker RPA. Dette betyr at det å øke volumet av dataene som behandles kan håndteres av samme robot, i stedet for å øke bemanningen.

RPA sørger faktisk også for et bedre arbeidsmiljø. Robotene fjerner monotont og kjedelig arbeid, slik at vi mennesker heller kan fokusere på oppgaver som krever mer hjerneaktivitet. Dette gjør oss mer fornøyde, og fører til at kvaliteten stiger gjennom fokus på de mer komplekse oppgavene.

Hvorfor bruker vi RPA?

Det finnes mange måter å automatisere arbeidet vårt på i dag, og RPA er et av flere mulige verktøy.

I forhold til andre former for automatisering er RPA meget fleksibelt. Der integrasjoner og andre løsninger som går dypere inn i koden på systemene kanskje er mer robust og varig enn RPA, er RPA mye raskere, enklere og rimeligere å implementere. I og med at roboten bruker de samme skjermbildene og tilgangene som oss, trenger ikke de som skal sette opp dette like mye bakgrunnskunnskap om applikasjonene. Det går mye raskere enn tradisjonelle integrasjoner og man sparer gjennom det mye penger. Det er i tillegg veldig enkelt å skru av og på en robot slik at prosessen ikke stopper opp selv om selve roboten stopper, hvis man trenger å gjøre endringer

i arbeidsprosessen eller hvis man rett og slett bare ønsker å gjøre jobben selv.

Hvorfor bruker vi RPA i Stavanger kommune?

I Stavanger kommune bruker vi roboter basert på mange av fordelene som er beskrevet her. Vi har mest fokus på å lette monotone og kjedelige arbeidsoppgaver slik at våre ansatte kan utvikle de mer komplekse delene av arbeidet. Det handler også om å frigjøre ressurser til å følge opp den store organisasjonen som er Stavanger kommune, og sørge for økt dokumentfangst.

I tillegg ser kommunen på muligheter for å robotisere prosesser som nå betjenes av grupper av ansatte som om kort tid går av med pensjon. Kan det være enklere å automatisere arbeidet som utføres i stedet for å ansette nye og bruke tid og ressurser på å gi dem opp-

læring? Det beste for vår del er at det går relativt raskt å sette opp en robot, og det er gunstigere enn annen mer tradisjonell utvikling for å skape mer automatiserte prosesser.

Hvorfor bruker vi roboter i arkivet?

I Stavanger byarkiv er det skaleringen som har vært den viktigste årsaken til at Alf ble en realitet. Vi mottar mange henvendelser om å opprette saker, og vi bruker mye tid på å vurdere samt utføre selve jobben. Når vi skulle innføre et system som ville føre til langt over dobling av saker som skulle opprettes, så vi at dette kunne håndteres av roboter. Alternativet ville vært å øke bemanningen og ansette flere arkivarer – eller å få et betraktelig etterslep i registrering. Disse endringene kom også såpass raskt at det ville ta tid å vente på videreutvikling av systemet eller utvikling av integrasjoner.

Robotiseringen er et de nye av virkemidlene vi har tatt i bruk. Sammen med utvidet bruk av e-skjema fører endringene til raskere behandling av dokumentasjon, bedre trivsel i byarkivet og mer fornøyde saksbehandlere.

Selv om Alf er en stor forbedring og hans «rase» helt nødvendig for et moderne arkiv, løser ikke robotene alle problemer. Å ha en robot fører også med seg nye arbeidsoppgaver – den må overvåkes, kontrolleres og det må rettes opp i eventuelle feil den gjør. Det tas ut daglige rapporter for å sjekke hvilke saker som er opprettet i løpet av natten og de som har feilet håndteres manuelt.

Kvalitetssikring av arkivdanningen fører til bedre og mer tilgjengelige arkiver i fremtiden og dette må roboten Alf også ha et bevisst forhold til. Derfor jobbes det kontinuerlig med å forbedre prosessen slik at det krever mindre overvåking og korrigerings av eventuelle feil. Det kan for eksempel

være oppdatering av standardtitler på saker som er i henhold til Stavanger kommunes språkprofil – roboten kan søke disse opp og benytte dem basert på valg som saksbehandler har brukt i skjemaet for opprettelse av sak. Da unngår vi unødige skrivefeil, feil tilgangsgreper, manglende saksparter (foreldre), og saken trengs ikke å kvalitetssikres av dokumentkontroller. Vi ønsker ikke at lærere eller spesialpedagoger skal måtte ha et forhold til arkivbegreper, statuskoder eller klassifikasjonssystemer, så vi lar Alf gjøre den jobben for dem.

Roboter i horisonten

Et annet område som vi planlegger å robotisere, er opprettingen av saker i sakarkivet vårt, Public 360. Dette er mer komplekst enn Public Oppvekst, siden 360 betjener svært mange fagområder. Vi håper å komme i gang med denne forbedringen så snart som mulig, men først må Alf få lov til å bli kjent.

Å ha et bevisst forhold til utvikling og verktøy som kommer, er en del av å være et fremtidsrettet arkiv. Stavanger byarkiv har vært en slik organisasjon helt siden 1999, da vi tok i bruk skannere og startet elektronisk arkiv for de første framoverlente avdelingene. Å utvikle nye løsninger er ikke bare en mulighet for oss, det er en nødvendighet. Nyteknisk som fører til økt standardisering og automatiserte prosesser kommer også saksbehandlerne til gode, hever kvaliteten i tjenesteforvaltningen, og styrker også kvaliteten i det vi gir innbyggerne.

Vi er glade for å ha Alf med på laget. Navnet hans kom etter en avstemning blant de ansatte i byarkivet, og er en hilsen til vår tidligere arkivsjef, Alf Thorsen. Med det får vi et framtidsrettet, moderne arkiv som beholder sin faglige tyngde og fokus på kvalitet i danning og bevaring. ■

Riksarkivarens uttalelse

SPØRSMÅL:

For hvilke elektroniske systemer gjelder kapittel 3 i Riksarkivarens forskrift?

SVAR:

Dokumentasjonskravene i Riksarkivarens forskrift kapittel 3 gjelder for alle fullelektroniske systemer som styrer arkivering av, og tilgang til, arkivdokumenter. Riksarkivarens forskrift § 3-1 (1) og arkivforskriften § 2 a. og b. definerer begrepet slik:

Arkivdokument: et dokument som skal inngå i et arkiv.

Dokument: en logisk avgrenset informasjonsmengde som er lagret på et medium for senere lesing, lytting, framvisning eller overføring.

Arkiv: dokument som blir til som ledd i en virksomhet. Kravene begrenser seg altså ikke til systemer for saksdokumenter som skal journalføres etter arkivforskriften § 9 1. ledd og offentlighetsloven § 4, men gjelder alle elektroniske arkivdokumenter.

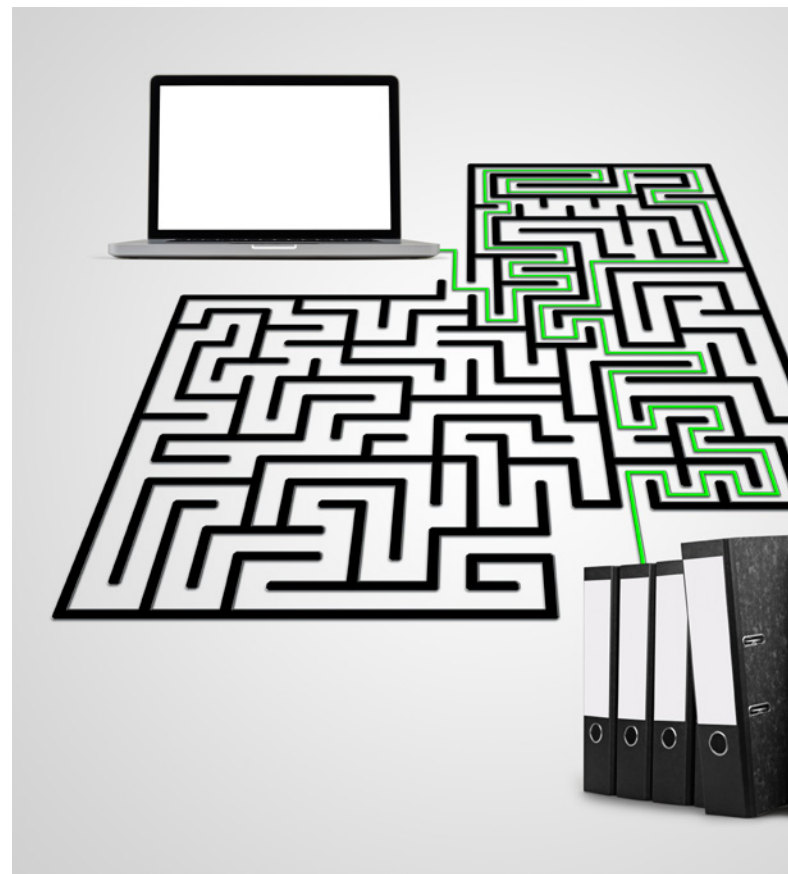
Så lenge systemene inneholder elektroniske arkivdokumenter, gjelder kravene i forskriften. Det inkluderer både sak-/arkivsystemer og fagsystemer. Kravene gjelder også for fagsystemer som er knyttet til Noark-kjerne, eller har integrasjon til sak-/arkivsystem.

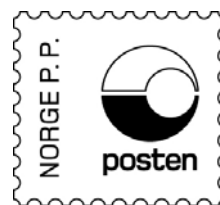
Enkelte av kravene i forskriften vil ikke være relevante for alle systemer. For eksempel faller kravet i § 3-2 (2) om ansvar og prosedyre for journalføring bort dersom systemet ikke inneholder journalpliktige arkivdokumenter. Krav i § 3-6 (2) om retningslinjer for å kontrollere skanning vil falle bort dersom det ikke skal foretas innskanning av papirdokumenter til systemet.

Kravene gjelder ikke for elektroniske systemer som kun fører elektronisk journal for saksdokumenter, hvor dokumentene blir bevart på papir. De gjelder heller ikke for

fagsystemer der dokumentene bevares på papir. Slike systemer kommer inn under mer generelle krav om rutiner for oppbevaring og sikring, og oversikt over hvor arkivdokumentene er lagret (Riksarkivarens forskrift § 1-1).

Se også *Veileder for dokumentasjonskrav for fullelektroniske arkivsystemer* på arkivverket.no/veiledere-for-offentlig-sektor.

Returadresse:
Norsk Arkivråd
Maridalsveien 3
0178 Oslo, Norway

norsk arkivråd

www.arkivrad.no